

מתיקות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של מרן הרבי הקדוש רבי שלמה הלוי סג"ל מקרלין זצוק"ל בנו של הגאון רבי מאיר הלוי סג"ל זצ"ל נסתלק כ"ב תמוז (תקנ"ב)

פעם נסע רבינו הקדוש רבי שלמה מקרלין זצוק"ל, ביחד עם שנים מגדולי תלמידיו, הרבי הקדוש רבי מרדכי מלעכוויטש זצוק"ל, והרבי הקדוש רבי אשר מסטולין זצוק"ל. בלילה עצרו מלכת ויצאו לקדש הלבנה. הבעל עגלה נזכר ברגע האחרון שהוא רוצה גם כן לקדש את הלבנה עמהם, ומכיון שלא היה לו מים לנטילת ידים, נטל ידיו בשומן שמושכים בהם את הגלגלים של העגלה, וקידש את הלבנה בחופזה ובחטף.

תמחו התלמידים בפני רבינו מקרלין זצ"ל, האם יש איזה ערך לקידוש לבנה שכוה. השיב להם רבינו, שלעולם אין לזלזל בשום מעשה מצוה של שום יהודי באשר הוא שם. והמשיל את הדבר למלך שצווה לבני המדינה שלא ישליכו את שאריות הלחם לאשפה, רק יביאו זאת אל אוצר המלך, וכך התמלא האוצר במשך השנים בהמון שאריות לחם, ושום איש לא הביץ מה התועלת בזה.

באחד הימים נשמע פתאום במדינה קול תרועת מלחמה, ארוב הגיע לשערי העיר למלחמה גדולה. המלך יצא מיד להשיב מלחמה עם האויב, אך היות שלא הכינו עצמם למלחמה, כלה כל האוכל באמצע המלחמה, ולא נותר לאנשי הצבא דבר מה לאכול, והיה חשש גדול שהאויבים ינצחו אותם בגלל רעובנם וחולשתם הגדולה. אז ציווה המלך לפתוח את האוצר של שאריות הלחם, ויתנו לאנשי הצבא לאכול ולשבו, וכך התחזקו שוב, ונצחו את האויבים בנצחון גדול.

והנמשל פשוט - סיים רבינו מקרלין, כמו כן אסור לזלזל בשום מעשה מצוה של שום יהודי, כי הגם שזה נראה כדבר קטן, אך לפעמים דווקא על ידי מעשה קטן זה, מתבטלים המקטרגים מעל ישראל.

תלמידו המובהק של רבינו מקרלין, הרבי הקדוש רבי אורי השרף מסטערליסק זצוק"ל סיפר, שהעולם היו קוראים לרבו הקדוש מקרלין, "בעל שם קטן", מפני ריבוי המופתים שפעל ועשה. אמנם הוא עצמו לא רצה לקבל מרבו רק עבודת השם בלבד.

שלשה מילים ספורות שהחזירו בתשובה שלימה למומר גמור

'ברוך שמיא', לא ראו שום שינוי על פניו. החסידים נלחצו, יחזקאל כר החל לחפש עצות איך יוכל להשיג מחר תפילין. אך בעת שנשמע בחלל בית המדרש את קולו המעורר של הרבי 'לטב ולחיין ולשלם', או אז השתוממו כולם לראות את יענקוש מתייפח בבכי.

לאחר התפילה נכנס 'רבי יעקב' בקדוש פנימה, והתמרמר ובכה נוראות על כל חטאיו ופשעיו עשה במזיד במשך כל השנים. אוי רבי, הורני דרך תשובה. כשנגרע מבכיו, הורה לו הרבי לחזור לביתו ולמכור את כל רכושו, ולחלק מחצה לעניי העיר, ואת המחצית השני יביא עמו כאן לטשורטקוב, כדי שיהיה לו במה להחיות את נפשו כל השנים.

ואכן כעבור חצי שנה חזר רבי יעקב לטשורטקוב כשצורר כספו בידו, ועד מהרה הצטרף לחבורת ה'ישוים' שהוהים בקביעות בחצר הרבי, וחזר בתשובה שלימה, עד שנהיה לאחד מן החסידים הגדולים.

פעם העיז אחד מן החסידים ושאל את הרבי, איך עלה הדבר בידכם לכבוש את הסטרא אחרא שהתלבשה בכל כוחה על רבי יעקב, בזמן קצר כזה של אמירת 'ברוך שמיא'. אכן לא בנקל עלה הדבר בידו - ענה הרבי, אחרי רוב העבירות שחטא ופשע במזיד ובמעל, כמעט ולא מצאתי שום עצה איך להוציאו מהסטרא אחרא.

עד שמצאתי, שפעם אחת אחרי שכבר היה מומר ופוחז, נזדמן לו לאכול סעודת שבת אצל אחד ממכריו, יהודי חרד ושלם. ובעת הסעודה כשאמר הבעל הבית 'לכבוד שבת קדש', חזר אחריו רבי יעקב בלא שימת לב - רק מגרסא דינקותא ואמר: 'לכבוד שבת קדש'. בכח אמירה קדושה זו לא היה כח לסטרא אחרא לשלוט עליו לגמרי, ועל ידי זה הייתי יכול להצילו ולנתקו מן הסטרא אחרא ולעוררו לתשובה שלימה, ולהחזירו 'לטב ולחיין ולשלם'.

ורואים מזה גדל כוחה של השבת קדש, ואמירת 'לכבוד שבת קדש' בעת אכילת מאכלי שבת. למרות שרבי יעקב עצמו אפילו לא הרגיש כלל באמירתו בשעת מעשה, והיה נראה שלא נשאר לו מזה שום לחלוחית של רושם. אך באמת כל דבר שבקדושה משאירה רושם תמידי באדם, עד שבכוח אמירת שלושה מילים אלו 'לכבוד שבת קדש', זכה בסוף להתעורר לתשובה שלימה, ולחזור לגמרי לדרך המלך.

הגמרא בדף היומי שלנו (חולין סו), דג **ש"ש לו עכשיו** (כשהוא בתוך הים, הסימני טהרה סנפיר וקשקשת), **ועתיד להשירן בשעה שעולה מן המים, כגון אקונס ואפונס כספתיאס ואכספטיאס ואטונס** [מניי דגים אשר זהו שמם בפרסית], **הרי זה מותר**.

על פי דברי הגמרא הללו ביאר הרבי הקדוש רבי אברהם אביגדור נחום מסטריקוב זצוק"ל, טעם אכילת הדגים בשבת קודש. ההנה לפעמים נראה לאדם שאכן בשבת יש לו איזה התעלות, אמנם לאחר השבת נדמה לו שחלילה לא נשאר בקרבו שום רושם מהשבת. ולכן אוכלים דייקא דגים בשבת, כדי להראות לנו, שכשם שהדגים נשארים בטהרתם בשלימות אפילו לאחר שהם משירים לגמרי את הסימני טהרה, כך, בפנימיות האדם נשאר תמיד רושם מקדושת השבת, אפילו בימות החול.

ובסיפור שלנו רואים עוד יותר מזה, שאפילו מי שבשבת עצמו לא הרגיש שום התעלות, והמשיך אפילו בשבת עצמו בפשעיו וחטאיו, בכל זאת נשאר בו תמיד הרושם של קדושת השבת ואמירת 'לכבוד שבת קדש', עד שעל ידי זה זכה בסוף להתעורר לתחייה, ולחזור לגמרי בתשובה.

טעם אכילת דגים בשבת כדי ללמדינו שתמיד נשאר רושם באדם מקדושת השבת

קבוצת חסידים עלו אל הרכבת הנוסעת לטשורטקוב. זה כבר זמן רב שהם משתוקקים ומתגעגעים לשהות בצילא דמהימנותא של הרבי הקדוש רבי דוד משה מטשורטקוב זצוק"ל, אך לא יכלו להוציא את השתוקקותם מן הכח אל הפועל, כי הם לא עזבו היו עניי מרודים.

רק עתה אחרי כמה שנים שקיבצו עוד פרוטה ועוד פרוטה, הגיע סוף סוף היום המיוחל, ויחדיו עלו על הרכבת עם בגדיהם הקרועים ונעליהם הבלויות, והתיישבו בפניה אחת, והחלו להבנות לרגע

המיוחל, בו יזכו לראות את פני רבם ומלכם. כשהם שמחים ומאושרים מאין כמותם, החלו לדבר ביניהם בהתרגשות גדולה על הזכיה הגדולה שנפלה בגורלם.

בצידה השני של הרכבת ישב לו יענקוש הפוחז והמומר, והתמלא בקנאה גדולה לראות את העניים המרודים כשהתלם בפניהם, ושמוחה בדיבוריהם, והתרגשות אופפת את כל כולם. איך זה יכול להיות, איזה דבר יכול לשמוח את העניים האומללים הללו.

יענקוש התקרב קצת אליהם והאזין לדיבוריהם, ומיד הביץ במה הדברים אמורים, והתחיל לצחוק וללעוג בקול רם: שוטים ועניים שכמותכם, החושבים אתם ש'טוב לכם' בחיים, וכי בשביל שאתם הולכים לראות איזה ראבינע'ל, שוב אין חסר ממכם שום דבר. גם אני הייתי פעם שוטה כמותכם, אך היום כשאני משופע בנכסים, ונבילות וטריפות נכנסים תמיד בתוך פי, זה נקרא באמת 'טעם החיים'. רחמנא ליצלן.

החסידים לא ידעו את נפשם, הרי לפי דבוריו הוא כבר נתרמק מאד מדרך ה', וכולם לא יושפע על ידי דיבוריהם אלו, ולכן שתקו ולא ענו. אמנם לא כן יחזקאל העני המרוד, שהרגיש שאי אפשר להמשיך את הנסיעה לצדיק באופן כזה, כשפוחז זה עומד ומקרר את כל היקר לנו.

יענקוש, בוא נעשה הסכם - פנה אליו יחזקאל. כשנגיע לטשורטקוב תתלוה אלינו, ותהיה עמנו בצל הרבי, ומובטחני שתחזור בתשובה שלימה. וכי אין לי מה לעשות - ענה יענקוש בבוז, איך מה לדבר, אני לטשורטקוב לא נוסע.

יענקוש - ענה יחזקאל, אתה רואה בעצמך, שאין לי כאן שום נכסים חוץ מן התפילין היקרות שלי, אני מתערב אתך: הנה בעת שהרבי שלנו אומר 'ברוך שמיא' בעת פתיחת הארון, אין שום יהודי שאינו מתעורר בתשובה ברגעים האלו. אם תגיע לטשורטקוב ותסתכל על הרבי בעת אמירת 'ברוך שמיא', ולא תתעורר לתשובה, אזי התפילין האלו שייכות לך במתנה גמורה.

כשראה יענקוש עד כמה יחזקאל בטוח במילתו, עד שהוא מסכים לתת לו את רכושו היחיד במתנה, חתם מיד על חוזה הערבות. שאר החסידים צעקו על יחזקאל, מה זאת עשית. אולם את הנעשה אין להשיב, החחה כבר נכתב ונחתם. כאשר הגיעו לטשורטקוב, הצטרף אליהם יענקוש כאחד מן החבורה. כשנכנסו החסידים לרבי, סיפרו לו את כל הקורות אותם על הדרך, על כתב הערבות שחתם יחזקאל עם המומר, ועל התפילין היקרות העומדים בסכנה. הרבי שמע ולא ענה דבר.

ביום חמישי בעת פתיחת הארון, היו עיני החסידים מכוונות על יענקוש, שעמד עם מלבשויו הנסים וחלם. אף בעת שכבר התחיל הרבי באמירת

להתעורר
לתשובה
שלימה

ביום חמישי פרשת חוקת, כשהבעל קורא בקריאת התורה סיים בשלישי את הפסוק, 'ונתן עליו מים חיים אל כלי' (במדבר יט, ז), בורא עולם האיר לי ווארט נורא בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא. 'ונתן' מלשון הברכה 'נותן' התורה, 'מים חיים', אין 'מים' אלא תורה (ב"ק ז). 'ונתן עליו מים חיים', כשיהודי רוצה לזכות לקבל 'מים חיים' מהקב"ה נותן התורה, ולהיות מחובר בכל נימי נפשו ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו בתורה הקדושה, הוא צריך לקיים 'אל כלי', לעשות 'כלי' של מצוה. כמו שמובא בספר הקדוש קדושת לוי בדרוש לשבועות בשם הרמב"ן על הפסוק בשיר השירים, 'אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ', שכאשר יהודי 'מתעורר' לדבר שבקדושה, יעשה תיכף ומיד כלי לחפץ של מצוה. כשיהודי מתעורר ללמוד דף גמרא, יכניס תיכף ומיד את ההתעוררות לכלי של מצוה, על ידי שיעשה מיד את המצוה, וילמד דף גמרא, וכך יזכה להיות דבוק בסייעתא דשמיא בנותן התורה. אמרתי את הווארט לצדיק, הוד כ"ק מרן הרבי מסטראפקוב שליט"א, ולצדיק, הוד כ"ק מרן גאב"ד מאקווא שליט"א, והם שיבחו מאד את הווארט. הוסיף לי הרבי מסטראפקוב שליט"א ש'כלי' זה ראשי תיבות 'כתי' י'תנו ל'ך. שנזכה שהכתר של תורה ילווה אותנו בסייעתא דשמיא בכל צעד ושעל, אמן.

נועם שיח עם גאב"ד אנטווערפן מרן הגאון הגדול רבי אהרן שיף שליט"א

במעון קדשו באנטווערפן

חלק א'.

הגאב"ד הגר"א שיף: גליון "מתיקות הדף היומי" הוא דבר גדול וחשוב עד מאד, כשמו כן הוא, הגליון "ממתיק" את לימוד הדף היומי. יש הרבה דברים, שהיום בדורינו אנו כבר אוכלים את הפירות ואת הפירות חסידים, ונשכח מאיתנו לגמרי מי התחיל את כל זה, ולמי אנו חייבים הכרת הטוב. אחד מהדברים האלו הוא לימוד "דף היומי", היום הוא כבר דבר פשוט ומקובל, לומדים דף היומי כחלק עיקרי מסדר היום.

אך יש לנו לזכור תמיד מי חידש את הרעיון, ולמי אנו חייבים הכרת הטוב. ראש ישיבת חכמי לובלין מרן הגאון רבי מאיר שפירא זצוק"ל, בשעתו כשחולל את הרעיון של לימוד הדף היומי, היה לו אז הרבה מתנגדים. אך היום בזמנינו נמצא רעיון נשגב זה בכל חסידות וקהילה בעולם, כמוכן יש שקוראים את זה בשינוי השם, 'דף הקהילה', 'עמוד הקהילה' וכדומה, אך המקור של כולם הוא הרעיון של 'הדף היומי' של מרן הגר"מ שפירא, וכל רבי רבבות הזכויות שבכל דור ודור נזקפות אליו.

כשהגעתי לדרוש במעמד סיום הש"ס הראשון לפי סדר הדף היומי כאן באנטווערפן, לפני שהתחלתי לדבר בשבח לימוד הדף היומי, הקדמתי וסיפרתי: הרבי הקדוש רבי שלום משאץ זצוק"ל היה במקורו חסיד בעלזא מובהק. כאשר נתמנה לרבה של העיר 'קלן' בגרמניה, ביקשו ממנו שיבסס את לימוד הדף היומי בעיר. כמוכן שבתחילה התנגד לזה, מאחר שבבעלזא לא למדו 'דף היומי', אך כאשר הפצירו בו, הוא פנה בשאלה לרבו הקדוש המהרי"ד מבעלזא זצוק"ל, אם הוא יכול לבסס את לימוד הדף היומי בעיר 'קלן'. השיב לו רבו מבעלזא, שהתנגדותו על לימוד הדף היומי לא נאמרו על גרמניה, העיקר שילמדו שם איזה סדר לימוד, ואין לך דבר גדול מזה.

אחרי המלחמה והשוואה הנוראה, כשהרבי משאץ עבר לגור בלונדון, שוב ביקשו ממנו שיבסס את לימוד הדף היומי בלונדון, וחשבו שגם עכשיו יתנגד. אך הרבי הקדוש רבי שלום משאץ נענה ואמר: "עכשיו אחרי המלחמה הנוראה, כבר נחשבים כל בני ישראל כתושבי קלן וגרמניה, ובוודאי כדאי מאד שכולם כאחד ילמדו סדר הדף היומי". סיימתי ואמרתי, את זה כבר אמר הרבי משאץ בזמנו, וכל שכן בזמנינו בוודאי כולנו נחשבים כתושבי קלן...

סדר הלימוד היומי נצרך היום בכל המקומות שבעולם, ואכן רואים בחוש, לא יאומן כי יסופר, עד כמה זה הציל את כלל ישראל, אין היום כמעט שום יהודי בעולם שאין לו סדר קבוע בלימוד הש"ס.

ואשריכם ואשרי חלקכם שאתם עוד מוסיפים מטעמים נכבדים "להמתיק" את לימוד הדף היומי, אי אפשר לתאר גודל הזכות בזה.

הרב קובלסקי: גם אני רוצה כעת להקדים בסיפור, לפני שאני ידבר בשבחו של הרב שליט"א. פעם בירושלים לא היו הרבה מקוואות, רובם ככולם הלכו למקווה של בתי הורשטיין. המשפיע הגה"צ רבי נטע ציינווירט זצוק"ל הלך פעם לטבול שם במקוה, כשהתחיל לרדת במדרגות של המקוה, שמע איך שיהודי מסכן ידוע בירושלים, מכריז ואומר: "פנו מקום לצדיק הדור". כשהגה"צ רבי נטע יצא מהמקוה אמר לנכדו, כל אחד בירושלים יודע שהיהודי הזה הוא איש מסכן, ובכל זאת אפילו כשהוא אומר את המילים הללו 'פנו מקום לצדיק הדור', זה עושה טוב על הלב...

אני מסתובב בעולם, בכל מקום שאני מגיע, מדברים כולם על הכוח הגדול של הרב שליט"א, שהוא ממש בבחינת 'אהרן הכהן, אוהב שלום ורודף שלום. הרב שליט"א איגד ואיחד כאן באנטווערפן את כל הקהילות. בכל העולם משתוקקים לראות את הרב ולשמוע את דבריו המרתקים. גם אני הקטן זכיתי להשתתף במעמד 'סיום חצי הש"ס' בחצר הקודש תולדות אהרן, ולשמוע ולראות איך הרב שליט"א מדבר דברים היוצאים מן הלב ונכנסים ללב.

הקב"ה נתן לרב שליט"א מתנה נפלאה, כוח הדיבור לרבים נדיר שכמעט אין כמותו. יש אנשים שמדברים מאד יפה עם תוכן, ובכל זאת לא מחשיבים אותם. לעומת זה יש אנשים שכולם מסתכלים עליהם ומחשיבים אותם, אבל הם לא זכו לקבל את המתנה לדרוש ברבים. הרב שליט"א קיבל מן השמים את שתי המתנות יחד, בבחינת 'איש שהכל בו', גם כולם מסתכלים בחשיבות גדולה מאד על הרב, וגם כוח הדיבור ברבים, ממש 'פה מפיך מרגליות'.

הגאב"ד הגר"א שיף: אכן הכל הוא מתנה מן השמים. אי אפשר לדעת, יתכן שאם לא היה לי העול למסור כל כך הרבה שיעורים, ולדרוש כל כך הרבה ברבים, מי יודע איך הייתי נראה. ב"ה זיכו לי מן השמים למסור את השיעורים והדרשות, וכך כשתובעים כל הזמן מאחרים, ממילא אני תובע את זה גם מעצמי, וממילא זוכים להתעלות.

זכורני כשהייתי מגיד שיעור בישיבת ערלוי, שאל אותי פעם הרבי הקדוש בעל האמרי סופר מערלוי זצוק"ל, מה אני מרגיש בשעת הדרשות לבחורים. והשבתי, שאני מרגיש דבר אחד, 'מה שאני תובע מאחרים, אני תובע את זה גם מעצמי'. והרבי נהנה מאד מזה.

ובאמת כבר מבואר הענין בספר הקדוש נועם אלימלך (פרשת תולדות) וכך לשון קדשו: 'דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב', פירוש לאותו לב עצמו שיצאו ממנו, באמת אותן הדברים חוזרים ונכנסים בליבו ומוסיפים לו עוד קדושה. וכן איתא עוד בנועם אלימלך (פרשת ויצא), וכך לשון קדשו: 'דברים היוצאים מן הלב' כו', דהיינו שדברי קדושה היוצא מלב האדם, נכנסין ללב אותו אדם עצמו, ומרבים ומוסיפים קדושה רבה יתירה'.

כשאנשים רואים שני אנשים לפניהם, תלמיד חכם אחד היושב כל היום בבית המדרש ולומד לעצמו יומם ולילה, ותלמיד חכם שני שהוא רב גדול של עיר וכדומה, חושבים האנשים, שהרב הוא הרבה יותר אדם חשוב, אחד מגדולי הדור. אך לפעמים זה בדיוק להיפך, אותו תלמיד חכם וגאון היושב לעצמו בבית המדרש ולומד תורה לשמה, הוא הרבה יותר חשוב, מאותו רב גדול - אשר ידעו עליו בשמים, שאם לא יהיה לו כל עול הרבנות מסביב, מי יודע לאן היה מגיע, ולכן נתנו לו כל עול הרבנות על שכמו, ודייקא זה יביא אותו לכל מעלותיו.

המשך יבא בס"ד -

טוב עין יבורך ישר כוח למשמח אלוקים ואנשים הרב הערשל גרוס שליט"א על הסיוע הרב בנפש הפצה -

